

Question Bank for Mar, 2022 (Summer) Examination
SHIVAJI UNIVERSITY KOLHAPUR
B.A.B.ED IV (Integrated) SEM VIII Examination, 2022

Optional Paper No. 1

Subject Name: **Environmental Education**

Subject Code: - 85260

Day & Date: - Wednesday, 13/07/2022

Time: - 03.00pm to 05.30pm

Total Marks – 35

-
- Instructions   1) All questions are compulsory.
                    2) Figure to right indicate full marks.

Que.1. Choose the right alternatives.

5

- 1) There are two main types of environment ----- environment and man-made environment. a) Natural   b) Cultural   c) Social   d) Political

- 2) ----- is a major factor in the process of pollution.
    a) Pollutants   b) Air   c) Water   d) Heat

- 3) ..... is the interaction of different species of life on earth.
    a) Ecosystem   b) Environment   c) Food chain   d) Food Web

- 4) The ..... is a third-eater.
    a) Rabbit   b) Deer   c) Lion   d) Snake

- 5) The word .....is derived from the Latin word pollutionem.
    a) Population   b) Pollution   c) People   d) Prepare

- 6) The word environment is derived from the original ..... word Environ .
    a) Latin   b) English   c) French   d) Portuguese

- 7) The earth was in the form of .....when it originated.
    a) Water   b) Mineral   c) Fire   d) Air

- 8)..... is the interaction of different species of life on earth.
    a) Ecosystem   b) Environment   c) Food chain   d) Food Web

- 9) The ..... is a third-eater.
    a) Rabbit   b) Deer   c) Lion   d) Snake

- 10) The word .....is derived from the Latin word pollutionem.
    a) Population   b) Pollution   c) People   d) Prepare

- 11) Environmental science was created by Ernst Haeckel in the year .....
    a) 1800   b) 1900   c) 1700   d) 1600

- 12) ‘Dajipur Sanctuary’ in Kolhapur district is famous for .....
    a) Elephant   b) Tiger   c) Deer   d) Bison

- 13) ..... is a disease caused by polluted water.
 a) Jaundice   b) Paralysis   c) Cancer   d) AIDS
- 14) It takes 800 to 1000 years to form ..... layer of soil on the earth's surface.
 a) 5 cm   b) 10 cm   c) 1 cm   d) 3 cm
- 15) Forests are ..... of the Earth.
 a) Lungs   b) Brain   c) Hands   d) Skin
- 16) Environment means surroundings of -----.
 a) Condition   b) Ecosystem   c) Atmosphere   d) Climate
- 17) Environmental education is an educational -----.
 a) Idealism   b) Awareness   c) Sensation   d) Innovation
- 18) The United Nations convened the first World Environment Conference in June 1972 at -----.
 a) Rio-de-Janeiro   b) Stockholm   c) Belgrade   d) Nagpur
- 19) ----- is the prevalent unit of sound intensity measurement.
 a) Millimeters   b) Decimeters   c) Decibels   d) Decibars
- 20) Excessive use of chemical fertilizers causes ----- pollution.
 a) Soil   b) Sound   c) Heat   d) Mental
- 21) ----- is found in the lower part of the Stratosphere.
 a) Ozone   b) Oxygen   c) Methane   d) Prana
- 22) ----- brought a plan of Rs. 800 crore for Ganga purification.
 a) Indira Gandhi   b) Rajiv Gandhi   c) Lalit Gandhi   d) Mahatma Gandhi
- 23) The term "Acid Rain" was first used by -----.
 a) Robert Angus   b) Robert Cleve   c) Robert Dale   d) Robert Son.
24. ----- is World Environment Day.
 a) 5th June   b) 6th June   c) 7th June   d) 8th June
25. ----- is the peak of the evolutionary process.
 a) Man   b) Animals   c) Plants   d) Birds

Q. 2. Write Short Notes. (Any 2)

10

1. Structure of the Ecosystem.
2. Objectives of Environmental Education.
3. Ozone Layer Depletion.
4. Explain the structure of the ecosystem.
5. The importance of food networks from an environmental point of view.
6. Types of Lakes
7. Write down the solutions to global warming.

8. The Need for a Tiger Project.
9. Sustainable Development : Meaning and Concept.
10. Bison project.
11. Management of water.
12. Natural Environment and its correlation with economical environment.
13. Effect of Water pollution.
14. Types of energy resources.
15. Causes of Global warming.

Q. 3. Explain the role of human beings in reducing environmental problems. 10

Explain the meaning and Importance of Environment.

Write the goals and objectives of environmental education.

Explain the Need and Importance of the Tiger project.

Explain the concept and Importance of the biodiversity.

Q. 4. Explain the Causes and Effects of Noise Pollution on human life. 10

Write detailed information about major environmental movements in India.

Explain the relationship between natural factors and political factors.

Write down the reasons for decline of biodiversity in India.

Explain the interrelationship between natural factors and political factors related to environment.

Write down the reasons for decline of biodiversity in India.

मराठी रूपांतर

प्रश्न १. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा. (गुण ५)

१) पर्यावरणाचे प्रामुख्याने ----- पर्यावरण आणि मानवनिर्मित पर्यावरण असे दोन प्रकार पडतात.

अ) नैसर्गिक   ब) सांस्कृतिक   क) सामाजिक   ड) राजकीय

२) प्रदुषणाच्या प्रक्रियेत ----- हा प्रमुख कारक असतो.

अ) प्रदूषक   ब) हवा   क) पाणी   ड) उष्णता

३) पृथ्वीवरील विविध जातीच्या जीवांच्या परस्पर आंतरक्रिया म्हणजे ----- होय.

- अ) परिसंस्था   ब) वातावरण   क) अन्नसाखळी   ड) अन्नजाळी
- ४) ----- हा प्राणी तृतीयक भक्षक आहे.
- अ) ससा   ब) हरीण   क) सिंह   ड) साप
- ५) ----- हा शब्द लॅटिन भाषेतील Pollutionem या शब्दापासून तयार झालेला आहे.
- अ) Population   ब) Pollution   क) People   ड) Prepare
- ६) Environment हा शब्द मूळ..... शब्द Environ पासून बनलेला आहे.
- अ) लॅटिन   ब) इंग्रजी   क) फ्रेंच   ड) पोर्तुगीज
- ७) पृथ्वीची व्युत्पत्ती झाली तेव्हा ती.....रूपात होती
- अ) जल   ब) खनिज   क) अग्नि   ड) वायु
- ८) पृथ्वीवरील विविध जातीच्या जीवांच्या परस्पर आंतरक्रिया म्हणजे ..... होय.
- अ) परिसंस्था   ब) वातावरण   क) अन्नसाखळी   ड) अन्नजाळी
- ९) ..... हा प्राणी तृतीयक भक्षक आहे.
- अ) ससा   ब) हरीण   क) सिंह   ड) साप
- १०) ..... हा शब्द लॅटिन भाषेतील Pollutionem या शब्दापासून तयार झालेला आहे.
- अ) Population   ब) Pollution   क) People   ड) Prepare
- ११) पर्यावरण शास्त्राची निर्मिती अर्न्सट हॅकेल यांनी सन ..... मध्ये केली.
- अ) १८००   ब) १९००   क) १७००   ड) १६००
- १२) कोल्हापूर जिल्ह्यातील दाजीपूर अभयारण्य .....साठी प्रसिध्द आहे.
- अ) हत्ती   ब) वाघ   क) हरीण   ड) गवा
- १३) प्रदूषित पाण्यामुळे ..... हा रोग होतो.
- अ) कावीळ   ब) अर्धांगवायू   क) कॅन्सर   ड) एड्स
- १४) भूपृष्ठावर मृदेचा ..... जाडीचा थर बनण्यासाठी ८०० ते १००० वर्षे लागतात.
- अ) ५ से.मी.   ब) १०से.मी.   क) १ से.मी.   ड) ३ से.मी.
- १५) जंगले ही पृथ्वी ची ..... आहेत.
- अ) फुफ्फुसे   ब) मेंदू   क) हात   ड) त्वचा
- १६) पर्यावरण म्हणजे सभोवतालची ----- होय.
- अ) परिस्थिती   ब) परिस्थितीकी   क) वातावरण   ड) हवामान
- १७) पर्यावरण शिक्षण हा एक शैक्षणिक ----- आहे.

- अ) आदर्शवाद   ब) जाणीव   क) संवेदना   ड) नवोपक्रम
- १८) संयुक्त राष्ट्रसंघाने जून १९७२ मध्ये ----- येथे सर्वप्रथम जागतिक स्तरावर पर्यावरण परिषद भरविली.
- अ) रिओ-दी-जानिरो   ब) स्टोकहोम   क) बेलग्रेड   ड) नागपूर
- १९) ----- हे ध्वनी तीव्रता मापनाचे प्रचलित एकक आहे.
- अ) मिलीमीटर   ब) डेसिमिटर   क) डेसिबल   ड) डेसीबार
- २०) रासायनिक खतांच्या अति वापरामुळे ----- प्रदूषण होते.
- अ) मृदेचे   ब) ध्वनी   क) उष्मा   ड) मानसिक
- २१) स्थितांबराच्या खालच्या भागात ----- वायू आढळतो.
- अ) ओझोन   ब) ऑक्सिजन   क) मिथेन   ड) प्राण
- २२) ----- यांनी गंगा शुद्धीकरणाची ८०० कोटी रुपयांची योजना आणली.
- अ) इंदिरा गांधी   ब) राजीव गांधी   क) ललित गांधी   ड) महात्मा गांधी
- २३) “आम्ल पर्जन्य” ही संज्ञा सर्वप्रथम ----- यांनी उपयोगात आणली.
- अ) रोबर्ट अंगस   ब) रोबर्ट क्लीव्ह   क) रोबर्ट डेल   ड) रोबर्ट सन
२४. ----- जागतिक पर्यावरण दिन म्हणून मानला जातो.
- अ) ५ जून   ब) ६ जून   क) ७ जून   ड) ८जून
२५. ----- हा उत्क्रांतीच्या प्रक्रियेचा शिखर बिंदू होय.
- अ) मनुष्य   ब) प्राणी   क) वनस्पती   ड) पक्षी

प्रश्न २. टिपा लिहा (कोणतेही २)

(गुण १०)

१. परिसंस्थेची रचना.
२. पर्यावरण शिक्षणाची उद्दिष्टे.
३. ओझोन थराचा क्षय.
४. परिसंस्थेची रचना स्पष्ट करा.
५. पर्यावरणाच्या दृष्टिकोनातून अन्नजाळ्यांचे महत्त्व.
६. तलावांचे प्रकार.

७ . जागतिक तापमान वाढी वरील उपाय लिहा.

८. व्याघ्र प्रकल्पाची आवश्यकता.

९. शाश्वत (चिरंतन) विकास – अर्थ आणि संकल्पना.

10. गावा प्रकल्प.

11. पाण्याचे व्यवस्थापन.

12. नैसर्गिक पर्यावरण आणि त्याचा आर्थिक पर्यावरणाशी संबंध.

13. जल प्रदूषणाचा परिणाम.

14. ऊर्जा संसाधनांचे प्रकार.

15. ग्रहीय तापमान वृद्धीची कारणे.

प्रश्न ३. पर्यावरणीय समस्या कमी करण्यामध्ये मानवाची भूमिका सोदाहरण स्पष्ट करा. (गुण १०)

पर्यावरणाचा अर्थ आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

पर्यावरण शिक्षणाची ध्येय आणि उद्दिष्टे लिहा.

व्याघ्र प्रकल्पाची गरज आणि महत्त्व समजावून सांगा.

जैवविविधतेची संकल्पना आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न ४. ध्वनी प्रदूषणाची कारणे आणि मानवी जीवनावर होणारा त्याचा परिणाम स्पष्ट करा. (गुण १०)

भारतातील पर्यावरण विषयक प्रमुख चळवळींची सविस्तर माहिती लिहा.

नैसर्गिक घटक व राजकीय घटक यांच्यामधील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

भारतातील जैवविविधतेच्या -हासाची कारणे लिहा.

पर्यावरण संबंधित नैसर्गिक घटक व राजकीय घटक यांच्यामधील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

भारतातील जैवविविधतेच्या -हासाची कारणेलिहा.
